

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus II. In I. Præceptum De Fide, Spe, Charitate, Religione, & Peccatis
oppositis

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1711

Sectio II. Divinatio superstitiosa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59952](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59952)

SECTIO II.

Divinatio Superstitiosa.

SUMMARIUM.

11. Divinatio quid secundum nomen, & generatim?
12. Quid in re, & proprie?
13. Ejus divisio in species varias.
14. Divinatio per astra quid?
15. Astrologia judiciaria quid?
16. Quando superstitiosa, & quando non?
17. Physiognomia quid, & quando superstitiosa?
18. Divinatio ex somniis quid? &
19. Quando superstitiosa, & mala mortaliter?
20. Divinatio per sortes, seu tortilegium.
21. Sortes divinatoria quid, & quando licita?
22. Quid sortes consultivæ?
23. Quid sortes divinatoriæ, semper illicita?

II Divinatio sic dicta quasi divina noſtio, vel *divinitatis amulatio* in cognitione rerum per se occultarum, vel futurarum ſoli Deo propriâ, juxta illud *Iſa. 41. Annuntiate, quæ ventura ſunt in futurum, & ſciemus, quia Dei eſtis vos.* Et hinc rigorosè ſumpta Divinatio definitur à S. Thom. 2. 2. q. 95. a. 4. *Est prædictio inordinata eorum, quæ ſolum Deum ſpectant, ope demonis.* Verùm quædam etiam prædictio eorum, quæ non ad ſolum Deum ſpectant (ut futura contingentiæ, occulta cordis) ſed quæ demon naturaliter ſcit, vel ſeire poteſt ope demonis habita ad veram ſuperſtitioſam divinationem & idololatriam implicitam ſpectat. præ ſuprà generaliter prænotavi, ideo generalius definienda, & dividenda divinatio.

S. I.

Definitio, divisio, & species enumerata.

Divination est significatio, vel prædictio re-
rum per se homini occultarum, vel futu-
rarum ex pacto cum dæmone; sive deinde cum
pacto expresso, & expressa invocatione dæmonis;
sive cum pacto tacito vel implicito tantum, nimi-
rum adhibendo media inutilia & impertinentia,
quæ scilicet nec ex natura sua efficaciam habent
ad manifestationem rei occultæ, vel futuræ: nec
à Deo vel divina ordinatione ad id instituta sunt;
nam generaliter quicunque res occultas hominis
naturalem cognitionem superantes scire & præ-
dicare vult, & tentat, idque secluso Dei beneficio,
ejus revelatione, vel mediis ab eo ad id ordina-
tis, necesse est, ut dæmonis ope addiscere, &
prædicare desideret, & tentet, ideoque societa-
tem, & pactum aliquod cum dæmone, Dei & hu-
mani generis hoste, expressè, vel tacitè ineat contra
illud Apost. 1. Corinth. 10. *Nolo vos fieri socios
demoniorum.* Uti latè & optimè docet D. Au-
gust. lib. 2. *de doctrina Christiana* c. 23. Esto
etiam quis dæmonem expressè invocare minimè
intendat, imò renuat; quia tamen ejusmodi me-
diis vanis & impertinentibus notitiam occulto-
rum humanam cognitionem superantem acquire-
re tentat, eo ipso non procedit viâ inventionis,
sed viâ disciplinæ, ita ut talem notitiam ab alia
intelligentiori substantia addiscere tacitè desi-
deret, & petat: atqui non petit, nec invocat
Deum, bonos Angelos; ergo dæmonem, cum
post

post eos nulla detur alia substantia homine intelligentior.

13 II. Divinationis ergo superstitiosæ duæ sunt species generales, scilicet per actum expressum, & per pactum implicitum cum dæmone, jam supra generatim explicatæ. Divinationis cum pacto expresso, seu expressa invocatione dæmonis penes diversos modos, quibus solet dæmon respondere & revelare occulta, variæ numerantur species materiales, & præcipuè novem. 1. *Pythium*: cum dæmon divinatoriè respondens apparet variis imaginibus, aut corporibus alienè asportatis, vel compactis ex aëre, vel solum deludendo sensus, vel phantasiam fictis imaginibus, de quibus vide *Delirium*, *Valent.* alios. 2. *Species* est per somnium: cum à dæmone ex pacto expectatur revelatio occultorum futurorum fructa in somno. 3. *Necromantia* specialis: cum adhibitis certis signis, vel carminibus mortui videntur resurgere, loqui, & docere occulta. 4. *Pytonismus*: cum diabolus ex pacto docet per homines arreptitios. 5. *Geomantia*: cum dæmon docet per certa signa apparentia in corporibus terrestribus: ut in biviis, lignis, lapidibus, & aliis, plumbo fuso &c. 6. *Hydromantia*, cum docet per signa apparentia in aqua. 7. *Aëromantia*: cum docet per signa apparentia in aëre. 8. *Pyromantia*: cum per signa apparentia in igne. 9. *Aruspitium*: cum per signa apparentia in arteriis seu intestinis sacrificatorum animalium dæmon responsa dabat. Huc spectant omnes species

enumerandæ, quando ex facto expresso cum dæmone, ejusque invocatione fiunt.

III. Divinationis per pactum implicitum cum dæmone rursus duæ sunt species generales, augurium, & sortilegium. Augurium latè sumptum est, cum cognitio occultorum vanè quæritur ex consideratione dispositionis alicujus rei jam existentis. Cujus itidem novem enumerantur species. 1. *Est astrologia judiciaria*: cum cognitio occultorum quæritur ex situ, & motu siderum, cujus pars genethliaca, quæ ex situ siderum in nativitate divinatur de eventibus hominis. 2. *Augurium proprie dictum*: cum ex hominis, animalium, avium vocibus, cantu, sternutatione &c. divinatur occulta. 3. *Auspicium*: cum ex avium volatu &c. 4. *Omen*: cum ex hominis vocibus præter intentionem dictis &c. 5. *Onyrocritica*: cum ex somniis habitis &c. 6. *Phosognomia*: cum ex totius hominis signis &c. 7. *Metopesopia*: cum ex fronte divinatur. 8. *Chiromantia*: cum ex manuum lineis &c. 9. *Spatulamantia*: cum ex spatulæ signis occulta de statu hominis præsentis, vel futuro divinatur.

IV. *Sortilegium* est divinatio superstitiosa, quæ occulta scire tentantur ex dispositione rerum ab hominibus ad id consultò factarum, electarum, dispositarum: ut projectione taxillorum, apertione fortuita libri, electione unius ex pluribus, ex signis resultantibus in plumbo liquefacto, & in aquam projecto (est exemplum D. Thomæ &c.) Hujusmodi species innumeræ sunt, & plura ferè

genera, quàm vetularum capita. Ex omnibus numeratis speciebus in particulari tres præcipue species divinationis pro præxi examinandæ sunt: scilicet per astra, per somnia, per sortes: his enim intellectis, facillimum est judicare de aliis omnibus.

§. II.

Divinatio per astra, Astrologia judiciaria.

14 **A**strologia duplex est: naturalis, & judiciaria. Astrologia naturalis est, quæ ex motu, cursu, situ, conjunctione, oppositione astrorum, ratione eorum virtutis, & influentiæ naturalis, divinatur effectus naturales necessariò eventuros, ut eclipses; vel contingentes tantum per alias causas naturales facillè impedibiles: ut immutationes auræ, ventos, pluvias, tempestates, serenitates, siccitates, sterilitates: item temperamentum hominis sub tali constitutione astrorum concepti vel nati. Atque hæc Astrologia & licita per se est, & utilis humano generi, maximè quoad necessaria: medicinam, agriculturam, navigationem. Neque illicita est, quatenus ex aspectu astrorum in puncto nativitatis cujusque hominis conjectat temperamentum ejus naturale, ingenium, & inclinationem in bonum, vel malum: cum hæc scientia ad hoc se extendere possit. Juxta communem DD. apud Sanchez *lib. 2. moral. c. 38. n. 28.* Quamvis verum sit, hanc Astrologiam quoad effectus contingentes esse incertissimam: cum hi non à solis astris, sed aliis quoque causis dependeant, quæ facillè variari, & astrorum

fluxus impedire possunt: unde tanta diversitas, & mendacitas Calendariorum. Exemplum notandum Ferdinandi III. Maxime verò incerta est quorundam conjecturam temperamentis, & propensionis hominum ex aspectu astrorum in puncto natiuitatis. 1. Quia inclinatio prolis non ex solo influxu astrorum pendet, sed multo magis ex materia conceptionis & nutritionis. 2. Quia punctum illud natiuitatis (quod Mathematici exactissime obseruandum ajunt) deprehendi certè non potest ob rapidissimum cœli motum, & alias causas, ut etiam obseruauit D. Aug. lib. 2. de doct. Christ. c. 22. 3. Quia vis astrorum etiam in fœtum utero inclusum inuoluit, adeoque etiam punctum conceptionis & animationis tœtus obseruandum erit, cujus tamen obseruatio Mathematicis multo magis, & omnino est impossibilis. Veruntamen si Astrologi ejusmodi effectus contingentes, tempestates, nati pueri propensiones more solito prædicant majori certitudine, quam ex astrorum aspectu consequi possunt, non committunt peccatum diuinationis superstitiosæ contra Virtutem Religionis, & primum Decalogi Præceptum, sed sæpè peccatum temeritatis, & mendacii. Uti ex communi notat Sanchez; cit. n. 29. Suar. Laym. alii.

Astrologia judiciaria,

Seu diuinatoria dicitur, qua ex eodem aspectu, & motu, situque astrorum prædicuntur eventus omnino fortuiti, & liberi ab hominum libro arbitria pendentes, cujus tres partes optime assignant

gnant Mart. Delri. *lib. 4. Disq. Mag. c. 3. §. 1.*

Prima Astrologia revolutionum : quæ prædicat
totius anni, belli pacisque vicissitudines, annorum
morborum qualitates, mortes Magnatum &c.

Secunda Astrologia natiuitatis, seu genethliaci
quæ ex aspectu siderum in puncto natiuitatis præ-
dicat sigillatim homini in vita eventura &c. r. p.

ad talem dignitatem promotum iri, tali Principi
gratum fore, uxorem ducturum, divitem, pro-
perem, felicem, infelicem futurum; tali metali

genere, tali loco, tali tempore, anno, die periturum;
Tertia Astrologia electionum, quæ ex aspectu
ætu astrorum docet, quid in singulis rebus, & oc-

casionibus agendum, vel omittendum; quando
domo egrediendum; quando manendum; quo

loco & tempore, quæque agenda, ut feliciter suc-
cedant. Hic pro praxi aliqua statuenda sunt.

- 16 I. Astrologia hæc judiciaria prædicens certo ex
aspectu astrorum effectus liberos à libero arbitrio
pendentes, vel casus omnino fortuitos, superstitio-
sa est, & pactum saltem implicitum cum dæmone
involvit; ideoque ipsius usus, ex genere suo mor-
talis, omni jure prohibitus est. *Omnes*. Jus divi-
num patet variis locis S. Scripturæ præsertim in
Deuter. 4. Isa. 47. Jer. c. 10. ubi dicitur: *intra-
vias gentium nolite discere & à signis cali no-
lite timere, quæ timent Gentes, quia leges popu-
lorum vanae sunt.* Jus Ecclesiasticum c. *ignis*.
causa 26. q. 3. *ibid.* c. *non licet*. q. 5. Et alibi. De
novissimè Motus proprius Sixti V. contra hæc
Astrologiam editus. Jus civile tit. *Cod. de Male-*

Mathematicis, & alibi. Ratio generalis
 est: quia ejusmodi effectus liberi & fortuiti, si
 essent divinari ex aspectu astrorum, vel possent,
 quia astra essent causa naturalis, adeoque signa
 naturalia eorum effectuum (ut iris pluviae) vel
 quia sunt signa mera ex institutione tantum. Pri-
 mum dici nullo modo potest: quia effectus liberi
 supposito omni ad agendum requisito, possunt
 fieri, vel non fieri; ergò non possunt determina-
 re prævideri in astris futuri, tanquam causa, &
 signis naturalibus, alioquin tolleretur libertas, &
 effectus essent liberi, & non essent liberi. Effectus
 similiter fortuiti non à solis astris, vel ab una cau-
 sa, sed ex plurium causarum concursu fiunt, quas
 Astrologi nec in astris, nec ulla ratione antece-
 dente naturaliter deprehendere possunt: ergò di-
 cendum secundum, scilicet istos effectus videri
 in astris tanquam signis ex instituto: atqui non
 sunt signa instituta à Deo, vel bonis Angelis, quin
 potius in Scripturis prohibita eorum observatio:
 ergò debent esse signa instituta à dæmone cum pa-
 cto expresso, vel tacito cum hominibus, conse-
 quenter divinatio futurorum effectuum liberorum
 ac fortuitorum; & eadem ratione præsentium
 occultorum: ut notitia occulti thesauri, furis,
 virginitatis &c. ex astris, superstitiosa est cum
 pacto saltem implicito cum dæmone, & tacita
 ejus invocatione, si nimirum talia ut certa & in-
 fallibilia prædicuntur, & creduntur, asseruntur ex
 astris.

II. Etiam si talia non ut certa, & infallibilia
 prædi-

prædicantur ex astris, si tamen prædicantur absolute, & cum majori firmitate, quam ex astris haberi possit: utpotè tanquam absolute probabilitate, adhuc est superstitio, & quidem lethalis in genere suo: Quia sic adhuc transcenditur vis astrologorum, quæ solum leves conjecturas parit, & non probabilitatem; eo ipso ergò, quo magis iudicium absolute probabile ex solis astris haberi nequit, tacite censetur peti ex disciplina damnis. Ut recte docent *Suar. Valent. Delir. cum Sanch. lib. 2. moral. c. 38. num. 34.* Dicitur autem *ex solis astris*: nam si una cum astris considerentur temperamentum personæ, qualitates, & circumstantiæ aliæ, non erit saltem mortale, aliquid liberum contingens futurum probabiliter asserere: v. g. videt Astrologus ex aspectu astrologorum portendi, hunc Prælatum fore &c. iustitientis circumstantiis personæ, nobilitate, bonis moribus, grata indole, poterit probabiliter pronuntiare, hunc, si Clericatum assumat, bonis literis operam det, loco, & tempore opportuno se accommodet, v. g. Romæ in Curia &c. eligendum in Prælatum, Episcopum &c. & consequenter neque alter graviter peccaret, si id ut probabile crederet, & ideò Romam ad talem Curiam &c. locum accederet, seque accommodaret cum aliqua spe, non tamen certitudine ejusmodi dignitatem consequendi. Sic *Tambur. lib. 2. Decalog. c. 6. §. 1. num. 18. & 19.*

III. Quod si tamen ejusmodi occulta prædicantur est astris solùm secundum tenuem illam

conjecturam, quæ reverà ex astris conijciendo de inclinatione naturali, ac temperamento hominum tentaret etiam conijci potest de eorum eventibus liberis, & fortuitis, non erit superstitio, nec Jure divino, aut humano antiquo prohibitum. Juxta communem DD. cum S. Th. 2. 2. q. 95. a. 5. *Sanch. l. cit.* Attamen id ipsum prohibitum est Jure novo in motu proprio Sixti V. contra Astrol. ubi. *Statuimus, ut contra facientes judicia & narrantitates hominum, quibus de futuris contingentibus successibus, fortuitisque casibus, aut actionibus ex humana voluntate pendentibus aliquid eventurum affirmare audent, etiamsi ià se non certo affirmare asserant, & protestentur &c. inquirant, & procedant, & in eos severius canoniciis penis, & alijs eorum arbitrio animadvertant.* Hac Pontifex. Ratio prohibitionis est: Quia etiam hic modus est valde perniciosus, & expositus proximo periculo superstitionis ob naturalem curiositatem tam ex parte divinatorum, quàm ex parte aliorum credentium: ergo meritò prohibitus, idque in utroque foro: & per se loquendo sub mortali, ut volunt multi cum *Sanch. cit. n. 34. Quamvis Suar. Valent. Delr. & alii, probabilius solum quoad forum externum restringant eam prohibitionem ob præsumptionem de superstitione internâ.*

IV. Quocunque dictorum modo res se habeat, sicut certum est, eum, qui in suis actionibus semper & ordinariè aut frequenter secundum ejusmodi prædictiones, seu prævisiones ex astris se geret, pecca-

peccaturum mortaliter, quia sic esset certum illi-
 eium credulitatis indebita, & consequenter com-
 mercii cum daemone; ita probabilissimum, in
 mihi certum est, semel & iterum; & sub incerti-
 tudine eventus ita agere, non fore mortale: quia
 non est gravis deordinatio aliquid agere, vel o-
 mittere ob spem, vel metum etiam levem. Ut
 in casu paulo ante dicto accederes Romam ad Prae-
 laturam est astris praedictam cum aliqua spe expe-
 ctandam. Si tibi ex astris praedictum esset, te hoc
 anno periclitaturum in aquis, & ideo hoc tempo-
 re navigare nolles. Item, si tibi negotii alicujus
 promitteretur felix eventus pro hoc tempore, aut
 contra infelix praediceretur, & ideo velles, vel no-
 les hoc tempore illa negotia aggredi, & similia se-
 centa; ut mox iterum de somniis notabo. Haec e-
 nim non ut certa, sed tantum ut conjecturalia cre-
 dere, sperare, vel timere non videtur prohibitum
 ullo jure: esto ea praedicere sit prohibitum in su-
 pra dicto motu proprio Sixti V.

§. Eadem prorsus ratione, qua de Astrologia
 dictum est, discurrendum, & dijudicandum
 est de

Physiognomia.

17 **A**lia enim similiter est Physiognomia natura-
 lis, ac Philosophica, per quam ex corporis &
 membrorum habitudine, incessu &c. vultus,
 item frontis, manuum, aliarumque partium le-
 neamentis; de corporis valetudine, tempera-
 mento, consequenter etiam ingenium, affectio-
 nes, vel inclinationes mentis probabiliter con-
 jecturatur.

jectantur, eaque per se licita est, Sanch. cit. n. 44.
Delri. lib. 4. q. 4. Communis. Alia verò Phy-
 siognomia est divinatoria, & superstitiosa, quæ
 ex iisdem signis corporis prædicit prosperos, vel
 adversos hominis casus, longam, vel brevem vi-
 tam, divitias, paupertatem, præsentem mentis
 statum; an fur, an meretrix &c. nec ne? Hujus-
 modi contingentia libera, quæ ex talibus signis
 naturaliter nullo modo cognosci possunt, nisi in-
 terventu commercii superstitiosi cum Dæmone,
 est omni Jure damnata. Magis superstitiosum est
 ex fortuito accidentibus homini, v. g. ex sternuta-
 tione, ruptura ligulæ, sinistri pedis ante dextrum
 à lecto, vel domo expositione, certorum animalium,
 lupi, leporis, funeris, vetulæ occurfu &c.
 prospera, vel adversa divinare. Hæc enim omnia
 fortuito fiunt, nec ullam habent connexionem
 cum eventibus hominis, bonis, vel malis, nisi per
 modum signorum ex disciplina de institutione sal-
 tem implicita Dæmonis. Denique ex volatu, vel
 cantu avium, aliorumque animalium vocibus, ac
 motibus, etsi subindè effectus naturales, ut plu-
 via, vel serenitas rectè conjiciantur, nec omninò
 superstitiosè; ex mora corvorum super tectum
 domus, in qua decumbit ægrotus, conijcitur pro-
 pinquitas funeris, ob eorum acutissimum olfa-
 ctum ad odores cadaveris. Veruntamen ex iis
 eventus liberos fortuitos quoscunque, cum qui-
 bus nullam habent naturalem connexionem præ-
 dicere semper superstitiosum, & si seriò cum fir-
 ma fide fiat, peccatum mortale est. Idemque est de

petentibus, & consulentibus ejusmodi divinator-
res, Astrologos, Ægyptiacos, vulgò zigmos; si
nimirum fiat animò credendi, & se se dirigendi;
secus si fiat ex curiositate, joci, vel risùs causè, &
secluso scandalò. De quo generaliter in fine
actionis.

§. III.

*Divinatio ex somniis, Onyromantia,
vel Onyrocritica.*

181. **D**uplex est somnium, naturale, & præter-
naturale. Somnium naturale nihil aliud est
quàm sopitis sensibus externis, & ligato usu ratio-
nis in potentia imaginativa concursus specie-
rum phantasticarum de diversis rebus, ortus ex
naturalibus causis: utpote vel ex præcedentibus
cogitationibus, & occupationibus mentis in vi-
gilia, ut experiencià notissimum: vel ex variâ cor-
poris constitutione, temperamento, & motu hu-
manorum: unde sanguinei læta somniant; cholero-
rici, qui flava bile abundant, sæva, lites, jurgia, ca-
des &c. Melancholici, qui atra bile abundant,
tristitia, mortes, infirmitates, oppressiones &c.
Phlegmatici, aquas, meriones, ambulationes
graves &c. Atque ex ejusmodi somnio naturali-
licite divinantur, & conijciuntur illa, quæ natu-
raliter revera significant, utpote ipsæ eorum
causæ: sic somnia, quæ naturaliter significant hu-
morem prædominantem, licite observantur ad
dignoscendam naturalem complexionem corpo-
ris, morbum, vel à morbo convalescentiam, at-
que ad eum finem minimè superstitiosè Medici
somnia

somnia infirmorum percontantur, Item somnia rectè observantur ad dignoscendam bonam, vel pravam animi affectionem : ut iræ, odii, timoris, libidinis &c. Etiam ad dignoscenda dubia circa ejusmodi actus in vigilia. Sic testantur etiam spirituales Magistri, eos, qui impudica somniant, & videntur sibi tunc aut fortiter reluctari, aut promptè consentire, meritò posse conijcere, se etiam vigilantes tali modo subindè habuisse. Et ita in similibus. Vide latè *Sanct. cit. à n. 49.*

II. Somnium præternaturale dicitur, quod non oritur in dormiente ex prædictis naturalibus causis, sed vel est immissum ab ipso Deo, quale fuit somnium Gedeonis, Jacob, Joseph, Danielis; item S. Josephi, Magorum &c. Aut est immissum, vel excitatum à Diabolo homini phantasiam concursu specierum dirigente: uti magis, & sagis, ac aliis etiam fieri solet. Utrumque discernere prudentis, discreti, & experti viri est. Nec discrimen peti debet tantùm ab objecto, vel fine bono, vel malo: nam etiam Sathanas transfiguratur se in Angelum lucis; sed magis ex somniantis & expergefacti dispositione, & immutatione, mentis: si enim excitatus à tali extraordinario somnio sentiat in se insolitam illustrationem, consolationem, & tranquillitatem mentis, devotionem, promptitudinem ad bonum, & servitium divinum, evidens est indicium somnii à Deo immisi. Quòd si contrà sentiat, se ex tali somnio animo perturbatum, perplexum, protervum, ad bonum & servitium Dei tardiozem redditum;

certum debet esse, somnium à Dæmone esse immis-
 sum. Quòd si ergò probabiliter constet, som-
 nium esse immissum à Deo, utique fides adhiben-
 da est, & actiones secundùm illud dirigendæ, ad-
 hibito tamen semper prudenti iudicio, præsertim
 Confessarii, vel Patris Spiritualis. Quòd si verò
 econtrà constet probabiliter, somnium esse im-
 missum à dæmone; utique fides absolutè negan-
 da erit alioquin enim tali somnio finem adhibens,
 seque juxta illud dirigens in agendo, eo ipso hinc
 commercium & societatem cum dæmone, pec-
 câtque mortali peccato superstitionis. Quando
 tandem dubium est, sitne somnium à Deo, vel dæ-
 bolo, vel ex naturali causa, nulla fides habenda,
 nec præsumendum, esse à Deo: Deus enim cum
 immittit somnia, simul etiam reddit hominem
 certum, quòd à se immittantur; juxta illud Ecclesiæ
*Nisi ab altissimo fuerit emissa visitatio, ne dæ-
 ris in illis cor tuum: multos enim errare fecerunt
 somnia: c. 34.* Undè somniorum observatio
 (præter divinitus immissa) simpliciter prohibe-
 tur in sacris Litteris: *Levit. 19. Deuter. 18.* Et
 in Jure Canonico *c. non observetis caus. 26. q. 7.*
 omnia ex communi DD. Vide latissimè & optimè
Delr. lib. 4. c. 1. q. 3.

- 19 III. Divinatio ergò futurorum, vel occul-
 torum per somnia supersticiosa est, & peccatum
 mortale cum pacto explicito, vel implicito cum
 dæmone. 1. Quando fides habetur somniis, que
 constet saltem probabiliter esse immissa à dæmo-
 ne. 2. Quando ejusmodi somnia à dæmone
 immittuntur.

immittenda animo eis fidem habendi desiderantur explicitè, vel implicitè; & certò saltem implicitè desiderare, vel petere somnia à dæmone vincuntur pessima superstitione, qui certo corporis situ somnum capiunt, adhibitis nonnullis cæremoniis, ut eis per somnium occulta, vel futura manifestentur, utique non à Deo, vel bono Angelo: ergò à dæmone. De simili superstitione nupturientium dicam infrà suo loco. 3. Quandounque quis somniis quibusvis à Deo patenter non immixtis firmam fidem adhibet, ita nimirum certò sibi, vel aliis eventurum quoad eventus liberos, vel fortuitos, sicut somniavit propter rationem mox dandam. Et optimè monet *Valent. & Sanch. cit. n. 54.* tunc vel maximè cavendum, ne fidem habeamus somniis, quando eventu probari videntur, eò quòd vel casu res postea accidant, vel certè procurante dæmone, ut homines ad fidem somniis superstitiosè habendam faciliùs inducat, & illaqueat. 4. Similiter quicumque ex somniis certa divinant de occultis, vel futuris merè libris, vel fortuitis, seu casualibus. v. g. si somniet tibi dentem excidere, consanguineum tibi certò moriturum, & similia innumera. Et tandem quicumque ex somniis habitis ordinariè se in suis actionibus dirigunt ad captanda prospera, vel cavenda mala, ut innumeris exemplis obviis palam est.

IV. Ratio dictorum, & similium omnium est. Quia somnia nullam omninò habent vim naturalem significandi, nisi suas causas, ex quibus oriun-

oriuntur, juxta dicta *num. 1.* Nullo autem modo habent vim naturalem significandi eventus liberos, vel casuales præter levissimam conjecturam suspicionis limites non egredientem: ergo qui somniis certam fidem habet, inde divinatur, aut se in suis actionibus secundum illa dirigit, convincitur somnia acceptare tanquam signa inflata, & immissa sibi à substantia intelligente: ac non à DEO, vel bono Angelo (ut supponitur) ergò à dæmone, & consequenter pacto saltem implicito cum atro genio. Estque peccatum mortale ex genere suo, à quo tamen excusat, & veniale reddit ignoantia non omninò crassa, vel affectata. Item si non adhibeatur certa fides, sed solum suspicio, & formido aliqua, posse fortè ita evenire, sicut somniasti; & ideò solum ad cautelam semel & iterùm actiones tuas secundum tale somnium dirigas: v. g. si hac nocte somniasti te submersum in aquis, & ideò hodiè nolis navigare, quod licet plerumque vanum & inutile sit, à mortali & gravi culpa excusant. *Cajet. verb. somnium observatio. Navarr. man. c. LI. num. 17. Suarez lib. 2. de Superstit. c. 13. num. 25. Vide dicta Tract. I. proœm. cap. 5. Sect. 2. num. 22. de parvitate materiæ sub Regula II. & accipere hunc casum: Quidam bis, vel ter in somniis admonitus fuit ab apparente sibi puella incognita, ut ad certum locum accederet, ibique terram foderet, certò ollam auro plenam reperturam tandem flexus ad locum accessit, fodit, ollam quædam invenit, sed nigris carbonibus plenam. Quæritur: an hic peccaverit? certè non saltem*

graviter ob modo datam doctrinam. Sed quid si ille certò sibi persuasisset, puellam illam non à Deo, sed à dæmone esse immissam? Adhuc non peccasset mortaliter: quia ipse illam notitiã à dæmone non petiit, vel procuravit, sed solùm notitiã jam ultroneè habitã usus est, quod non esse illicitum patebit infra, cùm de solutione maleficii &c.

§. IV.

Divinatio per sortes, Sortilegia.

Sortes nihil aliud sunt, quàm actio, quã aliquid fit, ut ejus eventu considerato aliquid aliud fiat, vel innotescat. Unde triplices sunt sortes, *divisoria, consultiva, & divinatoria.*

Sortes divisoria.

Sunt, quæ mittuntur à sortientibus, ut sciatur, quid cuique tribuendum in electionibus controversis; & hæ sortes per se licitæ sunt, nisi in casu jure humano interdicto. *Ratio est:* quia ejusmodi sortilegium nihil aliud est, quàm contractus humanus, quo communi consensu contrahentium jus ad aliquam rem habentium, ea inter ipsos sorte dividitur, ut illius sit, cui fors contigerit. Hic contractus nihil superstitionis, aut mali in se habet de se, cùm ad nullam rem occultam cognoscendam ordinetur (quod sanè non est in potestate sortientium, sed aliunde peti deberet) sed solùm ut fiat aliquid, quod, ut fiat, est in potestate sortientium: ergò per se licitæ sunt sortes in casibus, quibus jure humano non interdicuntur. Interdicuntur autem sortes solùm jure Canonico quoad electiones Ecclesiasticas eo tit. De elect. c. finali

Sortis usum in electionibus perpetua prohibitionem damnamus.

Licitæ ergo sunt sortes. 1. In electionibus civilibus ad officia sæcularia. Communis DD. cum D. Th. a. 8. q. 97. Sanch. num. 58. Quia id nullo Jure prohibetur, dummodò mittantur sortes pro tali munere inter personas singulas tali munere dignas. 2. Ad dirimendas controversas inter hæredes, & legatarios, & alios quoscunque. *l. si ambo ff. de judiciis.* Etiam inter Clericos in causis Ecclesiasticis præter electiones ad munera Ecclesiastica pastoralia. Communissima. De his vide latissimè Sanch. cit. à n. 70. juxta illud Proverb. 18. *Contradictiones comprimunt sortem, & inter potentes quoque dijudicat.* Dummodò in iis omnibus litigantes, jus æquale habentes in sortitionem consentiant. 3. Tempore pestis, vel persecutionis rectè mittuntur sortes inter Parochos, vel Sacerdotes, quisnam permanere debeat in loco pestis, vel persecutionis ad serviendum ovibus. *D. Aug. Epist. 108. D. Th. cit.* Idemque dicendum de mittendis in Indiam, Angliam &c. Simili sortilegio Apostoli orbem terrarum inter se dividisse ad prædicandum scribuntur. Et similes sortes justissimè fiunt in bello pro extremis stationibus, pro prima invasione hostis, mortis, & fortalitii. 4. Quando plures sunt rei mortis, neque expediat omnes puniri, sive ex gratia, sive aliam ob causam, licitè mittuntur sortes, quisnam, vel quinam occidi debeant: praxis communis in bello. Quod si tamen inter duas personas sit

teat delictum, nullo modo licet id sortibus inda-
gare, quam illud commiserit; tunc enim esset
divinatio superstitiosa cum periculo puniendi in-
nocentem, sive calu, sive ope diaboli, innocentibus
maximè infesti, fors caderet. Communis a-
pud *Suarez & Sanch. cit. §.* In certo periculo
communis naufragii, nisi pro allevianda navi ali-
qui emittantur in aquas, communi consensu for-
tes mitti possunt, quinam ejiciendi. *Del. Laym.*
Sanch. alii. Neque hoc est se ipsum occidere,
sed mortis evadendæ incertum sibi, aliis autem
certum subsidium relinquere: quod si quis con-
sentire nollet, locò ejus alii sortes mittant, &
exequantur, cum sit irrationabiliter invitus, si
enim positivè resisteret, & sortes impedire con-
etur, ipse ab aliis in mare ejici potest: tunc enim a-
liis in extrema necessitate injustam vim inferret,
contra quam alii se defendere possunt. Ita post
Laym. cit. c. 3. n. 8. 6. Denique in omni li-
cito, & honesto ludo licitæ quoque & honestæ sunt
sortes hæc divisoræ pro ordine ludentium, & ple-
rique ludi non sunt nisi sortes cum ingenio mo-
derandæ.

Sortes consultiva

Sunt, quibus occultæ veritatis manifestatio, ²²
aut consilii alicujus directio, aut denique vo-
luntatis divinæ indicium inquiritur, ut sciatur,
quid in negotio aliquo agendum, cavendumque
sit, ab ipso Deo implorata; quæ consultatio dupli-
citer fieri potest. 1. Sic intendendo expressè,
vel tacitè petendo à Deo signum aliquod extra-
ordi-

ordinarium, quò rem petitam manifestet, quòd
 ut liceat, non sufficit necessitas, sed requiritur vel
 jussio, & ordinatio Dei, vel instinctus ejus specia-
 lis, & extraordinarius: qua ratione sortes consu-
 tivæ factæ leguntur in sacris Litteris: ut in investi-
 gatione furis *Achan. Josue 7.* In electione *Saul.*
1. Reg. 10. c. In electione *Matthia* præ *Joseph*
1. Cor. 2. cujus electionem signò visibili à Deo
 demonstratam fuisse testatur *D. Dionys. lib. de*
cælesti Hierarch. c. 5. 2. Sic solum intendē-
 do, & peccando à Deo occultam sortium direc-
 tionem per specialem providentiam. Juxta il-
 lud *Proverb. 16. Sortes mittuntur in suum, sed*
à Domino temperantur. Quod etsi miraculum
 non contineat, dicit tamen specialem Dei gra-
 tiam, & beneficium, atque eâ fiduciâ petitur, ut
 petens secum statuatur, quidquid fors tulerit ample-
 cti tanquam Dei beneplacitum: atque ad hoc si-
 licet fiat, non quidem requiritur specialis insti-
 ctus Dei, requiritur tamen necessitas, vel utilitas
 aliqua gravis, spiritualis, vel temporalis in dubio alio
 modo ordinario commodè non experiendo; & ut
 fiat cum debita reverentia, præmissa ad Deum or-
 ratione &c. Quâ ratione *S. P. N. Franciscus*
 & alii Sancti sapius in causa spiritali dubia sortes
 misisse apertione libri Evangeliorum, vel aliis mo-
 dis leguntur: alioquin sortes hæc consultivæ non
 essent licitæ, cum Deus ordinariè velit indagari
 suam voluntatem non per sortes, sed per sacram
 Scripturam, Ecclesiam, SS. PP. aut Viros pios &
 prudentes consulendo: ideòque extra ratione

lem causam sortes consultivas utrasvis mittere erit peccatum, non quidem superstitionis, sed tentationis Dei, de qua infra.

Sortes Divinatoria

Sunt, quibus occultorum manifestatio, vel consilii alicujus directio petitur per media vana & impertinentia, minimè ad Deum relata, consequenter ad Diabolum pactò expressò, vel tacitò: & hæc superstitiosæ, & illicitæ semper sunt. Prohibitæ enim graviter in Jure Canonico *c. si quis Episcopus. Et c. sortes, causa 26. q. 5.* Et in motu proprio *Sixti V.* Quæ quidem sortes aliquando merè speculativæ sunt, ordinatæ scilicet ad solam cognitionem alicui rei occultæ capessendam. Et tunc solum continent malitiam superstitionis: aliquando verò practicæ sunt, ordinatæ ad aliquid agendum: v. g. adprehendendum, vel puniendum occultum furem, ut variis modis fit: & tunc præter peccatum superstitionis, etiam continent peccatum mortale injustitiæ; utpotè injustæ infamationis, vel punitionis, delictò debite non probatò. Quò spectat damnatissima praxis in bello, maximè qua litigantes, seu rixantes coguntur duellò de causa sua decidere, ut succumbens ceuseatur fuisse nocens, vel injustam causam habuisse, gravissima superstitione, & injustitia. De quo in V. Præcepto: exempla & praxes aliæ passim notæ & innumeræ sunt, ut pigeat iis chartam illinire.

SE.